

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

- 1) wyników spisów powszechnych;
- 2) bilansów stanu i struktury ludności **faktycznie zamieszkałej** na terenie Krakowa. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 2 miesiące na terenie Krakowa a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie, a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- 3) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- 4) sprawozdawczości Urzędu Stanu Cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 5) sprawozdawczości Sądu Okręgowego - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Począwszy od danych za 2000 r. bilans stanu i struktury ludności, dane dotyczące ruchu naturalnego i migracji, oraz wszystkie współczynniki demograficz-

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

- 1) results of censuses;
- 2) the balances of the size and structure of the **population** actually living in Kraków. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:
 - a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,
 - b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 2 months in Kraków and the number of people temporarily absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;
- 3) the registers of the Ministry of the Interior and Administration on internal and international migration of population for permanent residence;
- 4) documentation of the Civil Status Office regarding registered marriages, births and deaths;
- 5) documentation of the Regional Court - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

N o t e. Since 2000 the data regarding the population, data concerning vital statistics and migration, and its structure as well as all demographic indices are compiled on

ne są opracowywane przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 i zgodnie z podziałem administracyjnym obowiązującym w dniu 31 XII 2002 r.

2. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i **niemobilnym**, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

3. Stan cywilny faktyczny osób został określony na podstawie charakteru związku, w jakim żyje dana osoba, tj. w oparciu o informacje dotyczące relacji z głową gospodarstwa domowego, stanu cywilnego prawnego oraz wzajemnych powiązań między osobami spisany.

Ustalono następujące kategorie faktycznego stanu cywilnego:

- kawaler, panna,
- żonaty, zamężna - w świetle prawa świeckiego lub kanonicznego i pozostający w faktycznym małżeństwie,
- partner, partnerka (prowadzący wspólne gospodarstwo domowe - bez względu na ich stan cywilny prawny),
- wdowiec, wdowa,
- rozwiedziony, rozwiedziona,
- separowany, separowana - dotyczy osób:
 - pozostających w separacji prawnej i nie tworzących związków partnerskich z innymi osobami,
 - o stanie cywilnym prawnym żonaty, zamężna - niepozostających w związku małżeńskim i nie tworzących związków partnerskich z innymi osobami.

4. Poziom wykształcenia ludności określa najwyższy ukończony poziom kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie i formie, uznany zgodnie z obowiązującym

the basis of the Population and Housing Census 2002 according to the administrative division valid as of 31 XII 2002.

2. The working age population refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

3. De facto marital status of persons has been defined as derivative, on the basis of the relationships character the given person lives in, i.e. on the basis of information in the relations with the head of the household, legal marital status and mutual connection between the surveyed persons.

The following categories of the **facto marital status** has been defined:

- single,
- married - in the light of secular or canon law and in actual status of marriage,
- male cohabitant, female cohabitant (living in the same household - irrespectively of their legal marital status),
- widower, widow
- divorced,
- separated man, woman - it is related to persons:
 - remaining in a legal separation and not creating cohabitations with other persons,
 - legally married but not creating a marriage or cohabitation with other persons.

4. Educational level of population is defined by the highest level of education completed at school or trainings in other course or form, recognized in accordance with the

systemem szkolnictwa. Podstawą zaliczania wykształcenia do określonego poziomu było uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły. Po reformie szkolnictwa z 1999 r., wprowadzającej 6-letnią szkołę podstawową i 3-letnie gimnazjum - badaniem poziomu wykształcenia objęto osoby w wieku 13 lat i więcej.

Zastosowano następującą klasyfikację poziomu wykształcenia: wyższe, policealne, średnie (zawodowe i ogólnokształcące), zasadnicze (zawodowe), podstawowe ukończone, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego.

5. Podziału ludności według głównego źródła utrzymania dokonano na podstawie kryterium wyłącznego lub głównego źródła dochodów - w 2002 r. uzyskiwanych w ciągu roku poprzedzającego spis (tj. w okresie od VI 2001 r. do V 2002 r.) i były ustalone niezależnie od stanu aktywności ekonomicznej tych osób; patrz uwagi ogólne do działu „Rynek pracy”, ust. 2 na str. 134.

Ze względu na posiadane źródła utrzymania ludność dzieli się na dwie kategorie:

- **posiadających własne źródło utrzymania**, tj. osoby utrzymujące się z dochodów uzyskiwanych z pracy osobiście wykonywanej (w tym z dochodów z wynajmu), z niezarobkowych źródeł, a także z własności,
- **utrzymywanych**, tj. osoby pozostające na utrzymaniu innych osób posiadających własne źródło dochodów.

Do **ludności utrzymującej się z dochodów z pracy** zaliczono: zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osoby (łącznie z pomagającymi członkami rodzin) prowadzące działalność gospodarczą, w tym prowadzące gospodarstwo indywidualne w rolnictwie, osoby wykonujące wolne zawody (np. twórcy, adwokaci, lekarze), osoby wykonujące pracę nakładczą, agentów, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych, duchownych, a także w 2002 r. osoby utrzymujące się z dochodów z wynajmu.

educational system in force. The basis for recognizing education to be on the appropriate level was a certificate (diploma) obtained upon graduation from the appropriate school. After the reform of education of 1999, introducing 6-year primary school and 3-year lower secondary school - the survey of educational level encompassed persons at the age of 13 and above.

The following classification of educational level has been used: tertiary, post-secondary, secondary (vocational and general), basic vocational, completed primary, incomplete primary and without school education.

5. Division of population according to the main source of maintenance was made on the basis of criteria of the only or the main source of incomes - in 2002 obtained during the year preceding the census (i.e. in between VI 2001 and V 2002) and was settled irrespective of economic activity of these people; see general notes to the chapter “Labour market”, item 2 on page 134.

In respect of the possessed source of maintenance population is divided into two categories:

- **persons with own sources of maintenance**, i.e. people earning their living from incomes obtained from work performed personally (including rent incomes), from non-earned sources, and also from property,
- **persons maintained**, i.e. people, who remain maintained by other persons with own source of income.

Population maintained incomes from work included: employees hired on the basis of an employment contract, own-account workers (including contributing family workers) including persons managing private farms in agriculture, persons practising learned professions (e.g., creators, lawyers, doctors), outworkers, agents, members of agricultural producers' co-operatives, clergy as well as in 2002 persons which earn their living from rent income.

Do ludności utrzymującej się z dochodów z wynajmu zalicza się osoby uzyskujące dochody z wynajmu mieszkania, pokoi, budynków mieszkalnych i niemieszkalnych (np. garażu).

Do ludności utrzymującej się z niezarobkowych źródeł zaliczono osoby, dla których posiadanie niezarobkowego źródła stanowi wyłączne lub główne źródło utrzymania.

Do niezarobkowych źródeł utrzymania zaliczono: emeryturę, rentę (z tytułu niezdolności do pracy, rodzinną, socjalną) łącznie ze świadczeniem rehabilitacyjnym, zasiłek dla bezrobotnych, zasiłek pomocy społecznej dla osób, które nie mają żadnych dochodów lub mają dochody niewystarczające oraz inne źródła (m.in.: zasiłek i świadczenie przedemerytalne, zasiłek pielęgnacyjny, wychowawczy, alimenty, stypendium).

Do ludności utrzymującej się z dochodów z własności zalicza się osoby utrzymujące się z dochodów z tytułu oddanych w dzierżawę gruntów rolnych, z lokat kapitałowych (z obrotu akcjami, obligacjami, zysków kapitałowych itp.), z odsetek od oszczędności, z udziału w zyskach przedsiębiorstw (dywidend).

6. Przez gospodarstwo domowe rozumie się zespół osób spokrewnionych i niespokrewnionych, zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się. Osoby samotne utrzymujące się samodzielnie tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe.

7. Przez rodzinę rozumie się zespół osób wyodrębnionych w ramach gospodarstwa domowego na podstawie kryteriów biologicznych, wychodząc od najmłodszego pokolenia.

Wyróżnia się następujące typy rodzin: małżeństwo bez dzieci, małżeństwo z dziećmi, partnerzy bez dzieci, partnerzy z dziećmi, samotna matka z dziećmi, samotny ojciec z dziećmi.

Jako **dziecko** określa się osobę w każdym wieku, która pozostaje w gospodarstwie domowym (lub przebywa w gospodar-

Population which earns its living from rent income includes persons, who receive their income from rent of an apartment, rooms, residential and non-residential buildings (e.g. a garage).

Population, which earns its living from non-earned sources of maintenance, includes persons, for whom the non-earned source of income constitutes an exclusive or main source of living.

The non-earned sources of maintenance include: retirement pay, pension (resulting from an inability to work, family, disability welfare) including rehabilitation benefit for people, who do not have any incomes or have insufficient incomes and other sources (among others: pre-retirement benefit and allowance, nursing benefits, child-care benefit, alimonies, scholarship).

Population, which earns its living from incomes from owning, includes persons, who live by incomes from leased agricultural land, capital investments (on trade of shares, bonds, capital gains etc.), interest rate on savings, share in profits of a company (dividends).

6. The household is understood as a group of related or unrelated persons, living together and earning their living collectively. Lone persons, who maintain themselves individually, constitute one-person households.

7. The family is understood as a team of persons in a household on the basis of biological criteria, starting with the youngest generation.

The following types of families are distinguished: matrimony without children, matrimony with children, cohabitants without children, cohabitants with children, a lone mother with children, a lone father with children.

A child is defined as a person at any age, which remains in the household (or stays in an institutional household) together

stwie zbiorowym) wraz z obojgiem lub jednym z rodziców. Do dzieci zalicza się również pasierbów oraz dzieci przysposobione.

Dziecko do lat 24 pozostające na utrzymaniu jest to dziecko nieposiadające własnego źródła utrzymania i pozostające na utrzymaniu innej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

8. Dane o ruchu naturalnym ludności opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynni-

with one or both parents. Children include also step children and adopted children.

Maintained child at age up to 24 years is a child not having own source of income and maintained by other person of the household.

8. Data regarding the vital statistics were compiled as follows:

- *marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);*
- *separations - according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used; in case of unanimous petition of both persons - the husband's place of residence is used);*
- *divorces - according to the plaintiff's place of residence (in case when the plaintiff is living abroad, the spouse's place of residence is used);*
- *births - according to the mother's place of permanent residence;*
- *deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.*

*The data on **marriages** refer to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) marriages subordinate to the internal law of the Church or the Religious Association are also registered in the civil status offices. Marriages contracted in this form are subordinate to the Polish law and induce the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.*

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific

ków płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

9. Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony - **osoba niepełnosprawna prawnie** lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku - **osoba niepełnosprawna tylko biologicznie**.

Kryterium do zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnospraw-

fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age-specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

9. The disabled person is such person, who has appropriate judgement issued by a body, authorised to this - **a person legally disabled** or a person, who does not have such judgement, but feels constraints in the ability of performing basic activities for its age - **a person only biologically disabled**.

*A criterion for qualifying a given person to the group of disabled people **lawfully** in*

nych **prawnie** w Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2002 było posiadanie: aktualnego orzeczenia wydane-go przez odpowiedni organ orzekający - w przypadku osób w wieku 16 lat i więcej lub uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego dla dzieci poniżej 16 roku życia. W 2002 r. dla osób w wieku 16 lat i więcej ustalono trzy stopnie niesprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

10. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

11. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie Krakowa.

12. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Krakowa na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Krakowa za granicę na stałe (emigracja).

13. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

the Population and Housing Census 2002 was to have: current judgement issued by an appropriate adjudicating body - in case of people at the age of 16 and above or a right to receive nurturing benefit for children below the age of 16. In 2002, three levels of disability were established for persons at the age of 16 and above: substantial, moderate and light.

10. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

11. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of documentation regarding the registrations for permanent residence. This information does not include changes of address within Kraków.

12. Data regarding international migration were compiled on the basis of documentation regarding the registration of people arriving to Kraków for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Kraków for permanent residence abroad (emigration).

13. Rates concerning vital statistics and migration of the population were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population registered for permanent residence (as of 30 VI).